

КОЧКИНА Дар'я,

здобувач вищої освіти другого курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

ЮНІНА Марина,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ГІДНУ СМЕРТЬ ЯК ОДНА ІЗ КОНЦЕПЦІЙ ООНОВЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Наразі у світі все частіше постає питання про легалізацію евтаназії як певного блага задля припинення життя людини у швидкий та безболісний спосіб. Ставлення українського суспільства до відповідної процедури є досить неоднозначним. Та це й не дивно, адже евтаназія є складним та багатозначним явищем, ставлення до легалізування якого залежить від різних поглядів на тлумачення сутності даного процесу. Одним із найважливіших аспектів цієї проблематики можна вважати думку про те, чи є право на смерть доцільним й допустимим для українського суспільства та чи підлягає воно офіційному закріпленню в нормативній базі України.

По-перше, згідно зі ст. 201 Цивільного кодексу України одними з немайнових благ людини, які охороняються цивільним законодавством, є життя та здоров'я; в ст. 3 Конституції України також зазначено, що людина, її життя і здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Отже, відповідно до чинного законодавства ці два блага нерозривно пов'язані між собою. З цього випливає думка про те, що стан здоров'я має бути таким, аби людини могла жити та повноцінно функціонувати [1, с. 370]. Проте на практиці деякі хвороби провокують тяжкі моральні та фізичні страждання, які не може усунути медицина. Таким чином благо життя становиться важкою ношою без такого блага як здоров'я. Це наштовхує на необхідність замислитись про розгляд застосування евтаназії до таких хворих на законодавчому рівні.

По-друге, принцип гуманізму є одним з основоположних принципів правотворчості, а легалізація евтаназії спрямована саме на його здійснення, бо є способом позбавлення людини від страждань. Гуманізм евтаназії законодавчо закріплений в ст. 1 Закону України «Про захист тварин від

жорстокого поводження»: «Евтаназія - гуманні методи умертвіння тварин, що виключають їх передсмертні страждання». Ст. 10 даного закону передбачає: «Ветеринарне обслуговування повинно включати послуги з евтаназії тварин для припинення страждань тварини, якщо вони не можуть бути припинені в інший спосіб», ст. 17 – «Умертвіння тварин допускається: для припинення страждань тварин, якщо вони не можуть бути припинені в інший спосіб». То чому ж евтаназію для тварин вважають гуманним способом припинення страждань, а для людини це є неприпустимим та незаконним, хоча вона сама дає згоду на проведення даної процедури, а тварина – ні [2].

По-третє, метою конституційного права є запобігання порушенням прав і законних інтересів людини, а заборона такої процедури є прямим порушенням принципу забезпечення людської гідності, який закріплений в ч. 1 ст. 1 Конституції України. Ч. 2 вищезгаданої статті також суперечить забороні легалізації евтаназії, адже утримання невиліковно хворої людини проти її волі можна розтлумачити як медичний дослід, що принижує її гідність.

По-четверте, евтаназія є засобом здійснення права людини вільно розпоряджатися своїм життям як складової конституційного права на життя, а її заборона інтерпретується як його порушення, ігнорування потреб людини та обмеження її свободи.

В останні роки серед населення України значно підвищився рівень правосвідомості, що призвело до більш лояльного відношення до забезпечення права людини на гідну смерть. Це підтверджує дослідження, що було проведено у 2011 р., а також опитування у 2019 р. («Чи підтримуєте Ви легалізацію евтаназії або самогубства за допомогою лікаря»). Останнє опитування показало, що тільки 15,5% українців відповіли «Ні, в жодному разі», 53,4% підтримали ідею застосування евтаназії у випадку невиліковної хвороби й нестерпних страждань хворого, 19% – у будь-якому випадку за бажанням людини без пояснення причин, 8,6% – у випадку тривалої коми та 3,5% – виключно стосовно літніх людей [3, с. 15].

Евтаназія у випадку легалізації повинна мати цілу низку вимог оскільки є дуже складною та незворотною процедурою. Вона має застосовуватись до повнолітньої, дієздатної особи за її власним бажанням, яка є невиліковно хворою, що підтверджене письмовим висновком консилиуму лікарів відповідно до акредитованого закладу охорони здоров'я чи наукової установи, висловленим одностайно. Також така особа має перебувати у свідомості, бути проінформованою своїм лікарем про діагноз та можливі результати лікування [4, с. 19] і добровільно, свідомо дійти рішення про необхідність прийняття смерті через нестерпність страждань, про що вона повинна подати письмову заяву для розгляду в суді, який буде вирішувати подальшу долю такої особи.

Отже, як вже було зазначено раніше евтаназія в Україні є забороненим

явищем. Проте ряд аргументів, які були наведені в даній праці, дають можливість зробити наступний висновок: боротьба за життя є найважливішою та найгуманнішою нормою медицини, проте якщо невиліковно хворий благає про припинення страждань та всі можливості медицини вичерпано, то евтаназію можна розглядати як милосердний вчинок лікаря.

Таким чином, з урахуванням необхідності забезпечення природного права людини на смерть доцільним буде застосування досвіду запровадження евтаназії у європейських країнах з адаптацією до українських суспільних та культурних реалій [3, с. 14].

На мою думку, Україна як держава, що має розвинутий механізм гарантування прав людини, має замислитись щодо закріплення такої процедури на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Романовский Г. Б. Гносеология права на жизнь. СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. 370 с.
2. Про захист тварин від жорстокого поводження : Закон України від 21.02.2006 р. № 3447-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text> (дата звернення: 14.11.2021)
3. Трушкіна А. Д. Право на евтаназію: конституційно-правовий аспект: наукова робота Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 2018/2019. Одеса, 2019. С. 14, 15.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 року № 2801-ХІІ (з подальшими змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1993. Ст. 19.

КРУКОВСЬКА Анастасія,
здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних
розслідувань Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

КРУГЛОВА Ольга,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ЩОДО УЧАСТІ ПРОКУРОРА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Останнім часом цивільне законодавство зазнало певних змін, що пов'язується із його діяльністю. Проте ми не можемо не помітити, що попри позитивні зміни, також існують і недоліки котрі пов'язуються з колізійністю